

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування вищого навчального закладу)

географічний
(назва інституту / факультету)

Кафедри **фізичної географії, геоморфології та палеогеографії**
економічної географії та екологічного менеджменту
географії України та регіоналістики
(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету

(Руденко В.П.)
"28" грудня 2020 року

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ІСПИТУ

Ступінь вищої освіти перший бакалаврський
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Галузь знань 10 «Природничі науки»
(вказати: шифр, назва)

Спеціальність 106 «Географія»
(вказати: код, назва)

Освітньо-професійна програма «Географія»
(назва програми)

Чернівці 2020 рік

РОЗРОБЛЕНО кафедрами

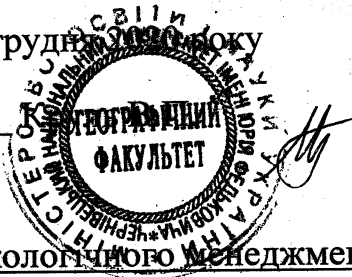
фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
економічної географії та екологічного менеджменту
географії України та регіоналістики

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ
кафедрами

фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

Протокол № 7 від «11» грудня 2020 року

Завідувач кафедри: _____

економічної географії та екологічного менеджменту

Протокол № 6 від «3» грудня 2020 року

Завідувач кафедри: Вацеба В.Я.

географії України та регіоналістики

Протокол № 5 від «10» грудня 2020 року

Завідувач кафедри: Джаман В.О.

Схвалено методичною радою інституту/ факультету

Протокол № 5 від «28» грудня 2020 року

Голова методичної ради інституту /факультету Цепенда М.В.

Порядок атестаційного іспиту
за ОП «Географія» спеціальності 106 Географія
Перший рівень вищої освіти: бакалавр
Форма навчання: денна і заочна

Розроблено на основі Положення «Про атестацію здобувачів вищої освіти та організацію роботи екзаменаційної комісії в ЧНУ ім. Ю. Федьковича, протокол №5 від 25.05.2020 р. (https://drive.google.com/file/d/1-JYnU5bt8e_KIz4-AIQPDuSOLFGd6mN8/view) та додатку до цього положення у частині проведення поточного семестрового контролю та атестації здобувачів фахової передвищої освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання (<https://drive.google.com/file/d/1ChIo3Qnw3jsPcFZsbS-7gGv4m3hJ6HbA/view>).

1. Форма та порядок проведення атестаційного іспиту

Державна атестація здійснюється на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників, бакалавр за спеціальністю «Географія», із використанням загальнодержавних методів комплексної діагностики: складання комплексного іспиту.

На державний іспит на 4 курсі виносяться чотири тематичних блоки: 1) питання загального теоретичного характеру фізичної географії, 2) фізична географія материків та океанів, 3) загального теоретичного характеру економічної та соціальної географія, суспільної географії регіонів та країн, 4) географії України.

Структура білету: білет формується з 4 питань із кожного блоку. Усі питання побудовані із урахуванням майбутньої професійної діяльності випускників на основі відповідних нормативних документів (Стандарт вищої освіти 106 «Географія», бакалавр https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/07/10/106_Heohrafiya%20bakalavry.pdf навчального плану 106 «Географія», Національна рамка кваліфікацій <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-n>, Освітньо-професійна програма «Географія» https://drive.google.com/file/d/15wTehBHDfDimWar1pAkiAT_cUr0vxXCL/view).

Якщо кваліфікаційна атестація припадає на період надзвичайних ситуацій, то відповідно рішення університету (за роз'ясненням Міністерства освіти і науки України) факультети/інститути, випускові кафедри організують її у дистанційній формі (https://drive.google.com/file/d/1-JYnU5bt8e_KIz4-AIQPDuSOLFGd6mN8/view).

Форма та використанням дистанційних технологій навчання (онлайн)

- Для належного проходження атестаційного іспиту здобувачу необхідно використовувати комп'ютер/ноутбук або смартфон оснащений камерою, технічні можливості якого дозволяють підтримувати режим відеоконференції;
- Проведення атестаційного іспиту здійснюється з використанням сервісу відео конференції Google Meet, відеозапис зберігається;
- Під час on-line події, атестаційного іспиту, одночасно під'єднуються здобувачі освіти та члени екзаменаційної комісії;
- Перед захистом студенти чітко поділені на підгрупи по 5-6 осіб, які сесійно (хвилями) здаватимуть даний іспит;
- Кожна підгрупа у визначений час долучається до on-line події, що знаходиться за посиланням <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1933>.
- Перед початком іспиту з допомогою генератора випадкових чисел <https://uk.piliapp.com/random/number/> здійснюється рандомний вибір білету;
- Під час підготовки до відповіді здобувач повинен постійно перебувати в полі зору камери та при ввімкненому мікрофоні, щоб члени екзаменаційної комісії могли впевнитись що студент самостійно здійснює підготовку до відповіді на обраний білет;
- Здійснюючи підготовку та під час самої відповіді студент може використовувати наочний картографічний матеріал, який знаходиться за посиланням <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1933#section-7>

2. Порядок організації «хвиль» роботи екзаменаційного комісії (консультація, іспит, резервний день).

До комплексного кваліфікаційного іспиту допускаються лише та студенти, які виконали навчальний план та зміст колонки «студенти» може змінюватися.

дата	група	час	студенти
18.06 (п'ятниця)	401, 402 (денна форма) та 401 (заочна форма) консультація*	10-00	Відпов. за проведення консультацій зав.кафедри
24.06 (четвер)	401(денна форма) іспит	8-00	Гогуш Анна Русланівна Губницький Захар Олександрович Король Тетяна Олександрівна Лиса Ірина Миколаївна Мойсей Роман Романович
		11-30	Пилипчанська Іванна Василівна Смірнов Сергій Михайлович Шатило Анастасія Сергіївна Яблоцька Дарина Вячеславівна
		14-30	Усі виходять на зв'язок для оголошення оцінок
25.06 (п'ятниця)	402 (денна форма) та 401(заочна форма) іспит	8-00	Берча Денис Георгійович Гнідий Богдан Іванович Гривул Настасія Тодорівна Гриньків Мар'яна Михайлівна Кваснецький Владислав Костянтинович

		11-30	Микитюк Вікторія Володимирівна Унгурян Соломія Олексіївна Захарійчук Ірина Юріївна
		14-30	Усі виходять на зв'язок для оголошення оцінок
28.06 (понеділок)	Резервний час	8-00	Для студентів які по технічних причинах не змогли вийти на зв'язок

**Примітка: консультація передбачає тестовий режим роботи №1 (підключення на платформі, використання генератора випадкових чисел, проектування картографічного наочного матеріалу, тощо). Також будуть проведені консультаційні пояснювальні бесіди по питаннях тематичних блоків викладачами випускових кафедр. Відповідальними за забезпечення консультації є завідувачі випускових кафедр проф. Джаман В.О., проф. Круль В.П. та доц. Вацеба В.Я.*

3. Інформація про зміст і структуру завдань, які виносяться на атестаційний іспит згідно освітньої програми (ОП) у відповідності до стандарту.

Зміст тематичних блоків

Блок 1.

1. Окресліть основні параметри форми Землі та оцініть наслідки форми Землі в організації географічної оболонки.
2. Розкрийте значення рухів Землі у формуванні географічної оболонки та визначте як вони впливають на процеси, що відбуваються в її оболонках.
3. Визначте природні закономірності та еволюційні зміни пов'язані із гравітаційною взаємодією між Землею, Місяцем і Сонцем. Як вплив цих небесних тіл відобразився у розвитку географічної оболонки?
4. Проаналізуйте методи спостережень за атмосферою та встановіть зв'язок із сучасними уявленнями про будову та властивості атмосфери.
5. Обґрунтуйте значення кожного з компонентів природи у формуванні ландшафтних комплексів. Встановіть їхню взаємодію на прикладі антропогенних ландшафтів.
6. Порівняйте циркуляцію океанічних течій та загальну циркуляцію атмосфери. Виокреміть регіони Землі, де кліматичні пояси і області видозмінюються під впливом океанічних течій.
7. Розкрийте роль колообіг води в географічній оболонці у формуванні водного балансу окремих територій. Доведіть регіональні особливості кругообігу і водного балансу на прикладі типів живлення і водного режиму річок.

8. Поясніть причини формування різноманіття кліматів Землі і оцініть зміни яких кліматотвірних чинників найбільше впливають на глобальне потепління.

9. Порівняйте роль ендогенних та екзогенних процесів у формуванні поверхні суходолу. Доведіть чи спростуйте твердження В. Вернадського про людство як «геологічну силу».

10. Поясніть як найважливіші колообіг речовини й енергії на Землі впливають на розвиток, диференціацію та еволюцію материків й океанів.

11. Встановіть зв'язок термічного режиму різних регіонів Землі із фізичними властивостями діяльних поверхонь і тепловим балансом загалом.

12. Порівняйте роль циклонів та антициклонів у циркуляції атмосфери і формуванні різноманіття кліматів.

13. Охарактеризуйте вертикальну та горизонтальну модель баричного поля атмосфери та інтерпретуйте як вони відображені на картах погоди і картах баричної топографії.

14. Визначте відмінності кліматичних класифікацій Алісова і Кеппена та встановіть можливі сфери їхнього застосування.

15. Означте найбільші планетарні вітри та струминні течії. Покажіть їхній прояв та зв'язок на прикладі трьох комірок загальної циркуляції атмосфери.

16. Окресліть основні шари внутрішньої будови Землі та визначте найпоширеніші елементи кожного з шарів.

17. Дайте визначення гірським породам та інтерпретуйте їх класифікацію.

18. Порівняйте інтрузивний та ефузивний магматизм. Поясніть причини та прояви вулканізму. Визначте закономірності поширення.

19. Охарактеризуйте типи вивітрювання та означте продукти вивітрювання.

20. Порівняйте геологічну діяльність поверхневих та підземних вод.

21. Поясніть утворення льодовиків і виокреміть їхні типи. Встановіть особливості геологічної роботи льодовиків та зробіть висновок про найактивніші регіони діяльності льодовиків.

22. Охарактеризуйте гірське зледеніння і форми рельєфу створені ним та доведіть поширення цих форм в Українських Карпатах.
23. Інтерпретуйте генетичну класифікацію морських берегів та наведіть регіональні приклади різних типів.
24. Охарактеризуйте постійні водотоки і форми рельєфу утворені ними.
25. Розкрийте поняття епігенного та гіпогенного карсту та порівняйте їх прояв.
26. Охарактеризуйте геологічні структури та їх вплив на формування рельєфу.
27. Порівняйте зональні і азональні фактори формування рельєфу.
28. Опишіть схили та поясніть чинники і механізми схилових процесів.
29. Охарактеризуйте зсуви, причини їх утворення, типи зсувів. Наведіть приклади.
30. Дайте визначення терміну ландшафт, визначте його складові та встановіть зв'язки між ними. Обґрунтуйте місце фації як елементарного ландшафтного комплексу у морфологічній структурі ландшафту. Наведіть приклади.
31. Поясніть принципи розмежування ландшафтних комплексів. Охарактеризуйте та співвіднесіть типологічну і регіональну класифікацію ландшафтів.
32. Виокреміть основні етапи проведення ландшафтної зйомки. Поясніть процес укладання ландшафтної карти.
33. Поясніть методику проведення спостереження за рівнями води на річках. Назвіть та охарактеризуйте основні методи вимірювання швидкості води в потоках. Як проводяться розрахунки витрати води в річці.
34. Проаналізуйте як відбувається рух води у річках та інших руслових потоках. Охарактеризуйте гранулометричний склад річкових наносів.
35. Дайте коротку характеристику особливостям водного режиму річок та впливу на нього різних джерел живлення. Розкрийте особливості різних типів водного режиму річок.

36. Проаналізуйте картографічні проекції – як елемент математичної основи карт. Охарактеризуйте принципи їх класифікації та розподіл спотворень.

37. Охарактеризуйте графічні засоби та способи зображення в картографії. Розкрийте особливості їх застосування для карт різної тематики, масштабу та призначення.

38. Охарактеризуйте географічну систему координат, систему прямокутних координат та полярну систему координат. Вкажіть на особливості роботи з кожною із них, доведіть зв'язок між системами координат.

39. Розкрийте суть поняття геоінформаційне картографування. Дайте оцінку значення ГІС у сучасних географічних дослідженнях.

Блок 2

1. Визначте найважливіші віхи в історії відкриття та дослідження материків й океанів. Оцініть як вони вплинули на подальший розвиток фізикогеографічної науки.

2. Виокреміть етапи відкриття і дослідження Америки і Африки та обґрунтуйте зв'язок відкриття і освоєння двох континентів

3. Аргументуйте природні лімітуючі чинники відкриття і дослідження Арктики і Антарктики. Порівняйте хронологію дослідження двох регіонів.

4. Перелічіть та обґрунтуйте головні гіпотези й теорії походження материків й океанів.

5. Поясніть, як рух літосферних плит впливає на рельєфотворення материків у різних їхніх частинах. Наведіть приклади.

6. Розкажіть про найважливіші епохи тектогенезу (складчастості) та які сліди ці процеси залишили в сучасному рельєфі материків.

7. Визначіть найбільші кратони Землі і співвіднесіть їх з материками. Поясніть чому їх називають ядрами континентів.

8. Опишіть регіони материків з поширенням основних типів рельєфу та як вони впливають на організацію господарства.

9. Оцініть як загальна будова та динаміка літосферних плит відображається у обрисах, рельєфі та сейсмічній активності материків і океанів. Наведіть приклади такого зв'язку, аналізуючи рельєф дна Тихого океану.

10. Встановіть взаємозв'язки між геологічною будовою, рельєфом і розподілом корисних копалин. Аргументуйте їх, порівнюючи корисні копалини гірських та рівнинних форм рельєфу Північної Америки.

11. Порівняйте області складчастості Північної Америки та Євразії. Визначте які події геологічної історії визначили їх формування та з якими корисними копалинами вони пов'язані.

12. Поясніть якою є диференціація кліматів материків й океанів (за схемою кліматів Алісова), чим вона викликана та яку роль відіграє у формуванні планетарних біомів.

13. Розкрийте спільні та відмінні риси тотожних кліматичних поясів Північної і Південної півкулі. Вкажіть причини.

14. Поясніть набір кліматичних поясів та областей Євразії та Північної Америки. Поясніть якими кліматотвірними чинниками зумовлені кліматичні відмінності двох материків.

15. Визначте як структура та властивості гідросфери впливають на можливості використання водних ресурсів Землі. Аргументуйте позитивні та негативні аспекти водокористування на прикладі Африки.

16. Якою є гідрографічна мережа у північних, тропічних і південних частинах материків північної півкулі. Вкажіть причини неоднорідності у формуванні режиму стоку.

17. Охарактеризуйте найбільші солоні й прісноводні озера. На прикладі материка Північна Америка означте основні типи та механізм їх формування.

18. Зазначте найбільші регіони розповсюдження багаторічної мерзлоти. Поясніть як вони формувалися та яким буде їхній розвиток в майбутньому.

19. Дайте порівняльну фізико-географічну характеристику Атлантичного і Тихого океанів. Визначте природні відмінності західних та східних узбереж Євразії через різний вплив Атлантичного і Тихого океанів.

20. Обґрунтуйте наявність теплих та холодних течій в океані та означте найбільші з них. Доведіть, що вони виступають важливим азональним чинником формування природних комплексів материків.

21. Поясніть відмінності гідрографічні сітки материків Південної півкулі та встановіть зв'язок із рельєфом та кліматичними рисами материків.

22. Комплексно опишіть природу Південного океану. Чим вона зумовлена та яке значення мають процеси, що відбуваються там, для стабільності географічної оболонки Землі?

23. Поясніть під впливом яких чинників змінюються типи ґрунтів у широтному напрямку (починаючи з арктичних пустельних і закінчуючи червоними фералітними вологих екваторіальних лісів).

24. Охарактеризуйте інтразональні ґрунти та ґрунти гірських територій. Чим вони відрізняються від ґрунтів широтного поширення?

25. Виявіть прояв широтної зональності та вертикальної поясності у поширенні ґрунтів на прикладі Південної Америки. Оцініть вплив кожного з ґрунтовірних чинників на формування основних типів ґрунтів.

26. Доведіть вплив головних фізико-географічних чинників на поширення популяції тварин. Проілюструйте особливості цього процесу на прикладі природи Африки.

27. Поясніть роль біотичних, абіотичних й антропогенних чинників у житті й поширенні організмів. Доведіть їхнє значення на прикладах різноманіття рослинного і тваринного світу Південної Америки.

28. Обґрунтуйте схожість біокомпонентів Євразії та Північної Америки. Поясніть якими чинниками вона зумовлена

29. Охарактеризуйте принципи фізико-географічного районування материків. Вкажіть значення районування при вивченні, систематизації та раціональному використанню природного середовища.

30. Розкрийте сутність понять «географічний пояс» та «природна зона». Вкажіть природні зони та поясніть – як вони корелюються із головними типами ґрунтів і кліматичними поясами на прикладі материків Північної півкулі.

31. Розкрийте сутність поняття «висотна поясність». Зазначте типи висотної поясності. Чим викликана їхня диференціація?

32. Окресліть закономірності та особливості розподілу природних зон на Землі. Визначте чинники та відмінності набору вертикальних поясів в екваторіальному та помірному географічних поясах.

33. Порівняйте пустелі помірних й тропічних поясів. Обґрунтуйте неоднорідності фізико-географічних та геофізичних процесів у них.

34. Поясніть прояв зональних та азональних природних чинників у розподілі ландшафтів на прикладі Африки. Визначте відмінності поширення однакових природних зон у Північній і Південній півкулях у межах материка.

35. Обґрунтуйте унікальність природи Австралії. Наведіть приклади унікальних рис клімату, реліктових та ендемічних видів рослинного покриву і тваринного світу.

36. Охарактеризуйте зону вологих екваторіальних лісів та визначте регіональні риси на окремих материках. Доведіть необхідність збереження цих природних комплексів та підтримання їхнього різноманіття.

37. Порівняйте набір висотних поясів Анд і Гімалаїв та визначте їхній зв'язок із широтною зональністю Південної Америки та Євразії відповідно.

38. Оцініть стан охорони природного різноманіття Євразії та назвіть приклади природно-заповідних об'єктів різних природних зон і гірських країн.

39. Поясніть як покривні зледеніння вплинули на розподіл природних зон, а також на рельєф материків.

40. Порівняйте широтне положення Південної Америки, Африки й Австралії. Визначте головні фізико-географічні особливості, зумовлені схожістю або відмінністю положення материків у тотожних широтах.

Блок 3

1. Розкрийте суть теорій географічного детермінізму та географічного нігілізму. Охарактеризуйте сучасні погляди щодо ролі природного середовища в соціально-економічному розвитку людства.

2. Охарактеризуйте політико-територіальні утворення на карті світу. Опишіть якісні та кількісні зміни на політичній карті світу.
3. Інтерпретуйте глобалізацію як суспільно-географічний процес. Охарактеризуйте світову економіку на постіндустріальному етапі розвитку.
4. Зазначте особливості економіко- та політико-географічного положення Європи. Охарактеризуйте європейські інтеграційні та дезінтеграційні процеси.
5. Вкажіть типи країн Європи. Охарактеризуйте особливості секторальної економіки країн Європи. Вкажіть приклади проявів глобалізації в регіоні.
6. Охарактеризуйте демографічні процеси та механічний рух населення Європи. Розкрийте основні проблеми міжнаціональних та міжрелігійних відносин у Європейському регіоні.
7. Охарактеризуйте процеси урбанізації, субурбанізації, рурбанізації та джентрифікації в країнах Європи. Наведіть приклади.
8. Вкажіть причини нерівномірності економічного розвитку субрегіонів Азії, їх місце в міжнародному поділі праці. Охарактеризуйте зв'язки України з країнами Азії.
9. Зазначте типи країн Азії за рівнем економічного розвитку. Охарактеризуйте вплив міжнародних організацій та проявів глобальних проблем на соціально-економічне становище в регіоні.
10. Охарактеризуйте первинний сектор економіки країн Азії. Доведіть на конкретних прикладах залежність первинного сектору від природних умов.
11. Охарактеризуйте вторинний сектор економіки країн Азії. Вкажіть основні промислові райони. Екологічні виміри економічного зростання.
12. Охарактеризуйте природний рух, статево-віковий та етнічний склад населення країн Азії. Зазначте позитивні та негативні прояви демографічної політики.
13. Здійсніть економіко-географічну характеристику Американського регіону. Вкажіть на нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Америки, особливості їхньої участі в міжнародному поділі праці.
14. Охарактеризуйте особливості транспортної системи різних типів країн Америки. Зазначте найважливіші міжнародні транспортні магістралі та вузли.

15. Охарактеризуйте особливості економіки країн Африки. Доведіть вплив глобалізації на економіку. Вкажіть на участь субрегіонів Африки у міжнародному поділі праці.

16. Охарактеризуйте демографічну ситуацію в частинах світу. Вкажіть регіони найбільшого прояву глобальної демографічної проблеми.

17. Здійсніть країнознавчу характеристику регіону Океанії. Вкажіть виробництва, що визначають міжнародну спеціалізацію країн регіону.

18. Поясніть зміст територіальної організації суспільства та розкрийте яка роль належить розселенню населення у формуванні територіальної організації суспільства. Поясніть її залежність від рівня господарського освоєння території.

19. Поясніть зміст і цільові настанови демографічної політики. Які головні напрями демографічної політики поширені в наш час? Продемонструйте їх на конкретних прикладах. Розкрийте особливості демографічної політики в Україні.

20. Розкрийте загальний зміст суспільного та територіального поділу праці. Які суб'єкти виробництва формують систему суспільного поділу праці? Поясніть принципи абсолютних та відносних переваг територіального поділу праці. Продемонструйте їх дію на конкретних прикладах.

21. Охарактеризуйте чинники розміщення виробництва. На конкретних прикладах доведіть їх вплив.

22. Розкрийте особливості геополітичної структури сучасного світу та місце в ній України. Вкажіть на основні вектори (доктрини) української геополітики.

23. Розкрийте сутність діяльності міжнародних організацій. Охарактеризуйте військово-політичні, економічні та універсальні (змішаного типу) міжнародні організації. Вкажіть на участь України в них.

24. Розкрийте сутність поняття «світові міста», підходи до їх виділення та класифікації. Охарактеризуйте одне з них.

25. Вкажіть на сутність глобальних проблем людства. Зазначте шляхи їх вирішення через призму глобальних прогнозів.

26. Охарактеризуйте особливості економіки країн Європи. Розкрийте секторальну структуру різних типів країн. Наведіть приклади реіндустріалізації.
27. Охарактеризуйте типологію країн Азії: за формою державного правління, формою територіального устрою та рівнем економічного розвитку. Які зміни відбуваються?
28. Охарактеризуйте природний та механічний рух населення країн Америки. Розкрийте особливості системи розселення та урбанізаційних процесів.
29. Охарактеризуйте роль і місце суспільної географії у системі географічних наук. Вкажіть на об'єкт і предмет, методи дослідження.
30. Розкрийте сутність поняття «геосфера», «геосфера інтегральна», «компонентна геосфера». Охарактеризуйте особливості функціонування геосфер та географічні процеси.
31. Обґрунтуйте поняття простору і часу в географії. Вкажіть на особливості застосування категорій місце, місцеположення та геопростір в суспільній географії.
32. Розкрийте сутність поняття «територія». Охарактеризуйте властивості і відношення території.
33. Розкрийте сутність суспільно-географічного поняття «територіальні процеси». Охарактеризуйте процеси геопросторової диференціації, геопросторової інтеграції, геопросторового комплексо- і системоформування.
34. Охарактеризуйте систему суспільно-географічних законів. Наведіть приклади прояву законів геопросторової структури і відповідності, функціональних законів та суспільно-географічних генетичних законів і закономірностей.
35. Розкрийте сутність концепції територіальних структур. Охарактеризуйте основні типи територіальних структур. Наведіть приклади.
36. Охарактеризуйте особливості економіки субрегіонів Європи. Наведіть приклади визначальної ролі природно ресурсного потенціалу в розвитку первинного і вторинного секторів економіки.

37. Вкажіть нові перспективні напрями спеціалізації господарства субрегіонів Азії. Зазначте їх основні переваги в міжнародному поділі праці.

38. Порівняйте субрегіони Америки на основі виробничої структури основних секторів економіки. Поясніть існування «бананових республік», «країн із зручним прапором», «країн-офшорів», «країн-готелів».

39. Охарактеризуйте етнічний та релігійний склад субрегіонів Африки. Вкажіть причини суспільно-політичної нестабільності а виникнення осередків напруги та проявів тероризму.

40. Вкажіть найбільші промислові райони Європи. Охарактеризуйте «центральну вісь розвитку Європи». Наведіть приклади поляризації промислового розвитку окремих країн Європи.

Блок 4

1. Окресліть основні етапи геологічної історії території України та виокреміть події, що визначили сучасні форми рельєфу території України.

2. Встановіть зв'язок тектонічної будови території України із територіями сусідніх держав та обґрунтуйте цей зв'язок на прикладі покладів корисних копалин.

3. Складіть порівняльну фізико-географічну характеристику територій Українських Карпат і Кримських гір.

4. Поясніть дію основних чинників кліматотворення території України на прикладі прояву пір року та ходу основних кліматичних показників.

5. Визначте основні напрями використання кліматичних ресурсів та оцініть потенціал і стан їхнього використання в Україні.

6. Порівняйте річкові басейни Чорного та Азовського морів та виокреміть чинники, які є визначальними у формуванні річкової мережі кожного з них.

7. Аргументуйте значення боліт та підземних вод України у підтриманні рівноваги в довкіллі та забезпеченні водними ресурсами.

8. Охарактеризуйте основні типи ґрунтів України та поясніть як їхнє поширення узгоджується із кліматом та природними зонами.

9. Встановіть відмінності між компонентами та чинниками ландшафтів на прикладі класів ландшафтів території України.

10. Охарактеризуйте просторове різноманіття рослинних угруповань території України та зробіть висновок про стан збереження і охорони рослинності у різних природних зонах України.

11. Розкрийте взаємозв'язок поширення покладів корисних копалин, тектонічної будови та рельєфу території України.

12. Розкрийте зміст та основні принципи фізико-географічного районування України. Дайте характеристику основних таксономічних одиниць.

13. Розкрийте географічні відомості про територію України в минулому. Охарактеризуйте зображення України в картографічних творах.

14. Охарактеризуйте сучасні картографічні інформаційні джерела та ГІС. Розкрийте структуру і значення «Національного атласу України».

15. Дайте оцінку географічного положення України на політичній карті Європи і світу, історичні особливості формування території. Вкажіть на перспективи Євроатлантичної інтеграції України.

16. Визначте історичні особливості змін адміністративно-територіального устрою України. Сучасний адміністративно-територіальний устрій держави, його проблеми та шляхи вдосконалення.

17. Розкрийте просторові відміни забезпеченості України мінерально-сировинними ресурсами та оцініть їх вплив на формування господарського комплексу.

18. Дайте оцінку земельних та водних ресурсів України, географії їх поширення, забезпеченості. Заходи їх раціонального використання, відновлення та охорони.

19. Оцініть сучасну демографічну ситуацію в Україні і розкрийте територіальні відмінності демографічних процесів.

20. Охарактеризуйте кількість населення України та його динаміку впродовж XX – початку XXI століття. Визначте чинники, що вплинули на кількість населення.

21. Розкрийте особливості та географію міграційних рухів населення України: причини і види міграцій, основні напрямки і масштаби міграційних потоків. Географія української діаспори.

22. Визначте особливості міського і сільського розселення в Україні. Охарактеризуйте територіальні відмінності в рівнях і темпах урбанізації в Україні. Субурбанізація в Україні.

23. Розкрийте особливості класифікації міських населених пунктів. Охарактеризуйте агломерації України. Вкажіть на проблеми монофункціональних міст.

24. Охарактеризуйте національний склад населення України. Національні меншини та етнічні групи, основні райони їх розселення.

25. Охарактеризуйте релігійний склад населення. Розкрийте особливості та просторові відмінності найпоширеніших релігійних конфесій в Україні.

26. Охарактеризуйте секторальну структуру економіки України та форми територіальної організації національної економіки. Зазначте показники економічного розвитку України.

27. Охарактеризуйте первинний сектор господарства України. Доведіть вплив природних умов і ресурсів на географію поширення виробництв.

28. Визначте просторові особливості паливної промисловості України: основні закономірності розміщення родовищ і видобутку вугілля, нафти, природного газу і торфу. Шляхи покриття дефіциту окремих видів палива в Україні.

29. Розкрийте географію, сучасні проблеми та перспективи розвитку електроенергетики в Україні. Вкажіть на перспективи розвитку альтернативної енергетики.

30. Розкрийте географію, сучасні проблеми та перспективи розвитку металургійного виробництва в Україні. Охарактеризуйте просторові особливості видобування руд чорних і кольорових металів, як бази розвитку металургійного виробництва в Україні. Вкажіть на місце України у світовій металургії.

31. Розкрийте географію, сучасні проблеми та перспективи розвитку машинобудування в Україні. Вкажіть на місце України в світовому машинобудуванні.

32. Розкрийте географію, сучасні проблеми та перспективи розвитку хімічної промисловості в Україні.

33. Розкрийте особливості географії лісопромислового комплексу України.

34. Розкрийте значення транспорту, як важливого чинника розвитку економіки. Основні види транспорту України. Міжнародні транспортні коридори на території України.

35. Розкрийте особливості географії легкої промисловості України. Охарактеризуйте особливості виробничого процесу та чинники розміщення підприємств з виробництва тканин, одягу, взуття.

36. Розкрийте особливості харчової промисловості України. Вкажіть на чинники розміщення окремих виробництв. Доведіть вплив процесів транснаціоналізації економіки на їх розвиток.

37. Розкрийте географію, сучасні проблеми та перспективи розвитку сільського господарства в Україні. Розкрийте просторові особливості рослинництва і тваринництва, як основи формування зональної спеціалізації в Україні. Вкажіть на місце України на світовому ринку сільськогосподарської продукції.

38. Охарактеризуйте туризм як складник національної економіки. Розкрийте особливості туризму в Україні та міжнародного туризму. Вкажіть основні регіони розвитку туризму.

39. Розкрийте сутність поняття «сталий розвиток». Вкажіть основні позиції Стратегії сталого розвитку України.

40. Охарактеризуйте просторові аспекти міжнародних економічних зв'язків України з регіонами та країнами світу. 41. Вкажіть на особливості природокористування та формування геоecологічної ситуації в Україні. Охарактеризуйте природно-заповідний фонд України.

4. Критерії оцінювання (по блоках)

Оцінювання відповідей проводиться членами ЕК окремо за кожним питанням. Після закінчення доповідей колективно обговорюються результати. За кількістю визначених балів кожного з присутніх членів комісії виводиться усереднене значення по загальній сумі балів.

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Блок 1

Незадовільно FX Студент погано володіє основами знань з фізичної географії, не може пояснити основних понять, категорій, тощо.

Задовільно E Знання предмету, в основному, перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Неповною мірою володіє основами знань із фізичної географії, не може пояснити основних понять, категорій, не оперує основами теорій та методів природничої географії. Однак частково вирішує спеціалізовані задачі та практичні проблеми фізико-географічного напрямку.

Задовільно D Знання теорій та методів фізико-географічного спрямування, в основному, перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Студент знає основні теоретичні та методологічні положення. Вирішує спеціалізовані задачі та практичні проблеми фізико-географічного напрямку середнього рівня складності.

Добре C Володіє концептуальними науковими та практичними знаннями теоретичних та методологічних основ загальної географії в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Застосовує основні теорії та методи географічного спрямування при донесенні інформації, не повною мірою, однак знає теорію й практику. Здатний самостійно виконувати засвоєні

види діяльності та окремі операції на практиці для вирішення типових спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання. При відповідях на запитання інколи вагається, але знаходить вірні рішення.

Добре В Критично осмислює теорії, принципи, методи і поняття. Знання теоретичних та методологічних основ загально географічних питань міцні і глибокі, знаходяться в межах підручників і навчальних посібників та носять науковий й інноваційний характер. Знання використовуються вільно. Студент знає теоретичний матеріал, уміє донести інформацію, ідеї, проблеми та рішення основних загально географічних понять. Здатний самостійно складати нові, більш ефективні алгоритми діяльності для вирішення типових спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері професійної діяльності.

Відмінно А Критично осмислює теорії, принципи, методи і поняття у сфері загального землезнавства. Знання питання міцні і глибокі, виходять за межі навчальних програм, підручників і навчальних посібників та носять науковий й інноваційний характер. Знання використовуються вільно. Студент уміє донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми та рішення питання землезнавчого характеру. Володіє навиками збору, інтерпретації та застосування даних, для розкриття питання. Майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для вирішення складних спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері професійної діяльності.

Блок 2

Незадовільно FX Студент погано володіє основами знань з фізичної географії материків та океанів, не може пояснити основних понять, категорій, тощо.

Задовільно E Знання предмету, в основному, перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Неповною мірою володіє основами знань із фізичної географії, не може пояснити основних понять, категорій, не оперує основами теорій та методів природничої географії.

Однак частково вирішує спеціалізовані задачі та практичні проблеми фізикогеографічного напрямку.

Задовільно Д Знання теорій та методів фізико-географічного спрямування, в основному, перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Студент знає основні теоретичні та методологічні положення. Вирішує спеціалізовані задачі та практичні проблеми фізико-географічного напрямку середнього рівня складності.

Добре С Знання теоретичних та методологічних основ фізичної географії материків та океанів в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Застосування основних теорій та методів соціально фізикогеографічного спрямування виконує не повною мірою, однак знає теорію й практику. Здатний самостійно виконувати засвоєні види діяльності та окремі операції на практиці для вирішення типових спеціалізованих задач та практичних проблем. При відповідях на запитання інколи вагається, але знаходить вірні рішення.

Добре В Володіє концептуальними науковими та практичними знаннями. Критично осмислює теорії, принципи, методи і поняття у сфері професійної фізико-географічних досліджень. Знання знаходяться в межах підручників і навчальних посібників та носять науковий й інноваційний характер. Знання використовуються вільно. Студент знає теоретичний матеріал, уміє донести до слухача сутність основних понять фізичної географії материків та океанів. Здатний самостійно складати нові, більш ефективні алгоритми діяльності для вирішення типових спеціалізованих задач та практичних проблем.

Відмінно А Знання теоретичних та методологічних основ фізичної географії поглиблені когнітивні, а практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних задач і практичних проблем у сфері дослідження. Студент детально знає теоретичний матеріал, уміє давати комплексну характеристику перебігу фізико-географічних процесів, розуміє сутність основних положень теорії та вільно їх трактує, оперує термінологією з фізичної географії. Вільно доносить інформацію, ідеї, проблеми, рішення та аргументує їх. Вирішує складні спеціалізовані задачі та

практичні проблеми у галузі наукового пізнання природничої географії, формує судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти фізикогеографічних досліджень.

Блок 3

Незадовільно FX Студент погано володіє основами знань із соціальної та економічної географії, не може пояснити основних понять, категорій, тощо.

Задовільно E Знання, в основному, перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Неповною мірою володіє основами знань із соціальної та економічної географії, не може пояснити основних понять, категорій, не оперує основами теорій та методів суспільної географії. Однак частково вирішує спеціалізовані задачі та практичні проблеми суспільно-географічного напрямку.

Задовільно D Знання теорій та методів географічного пізнання соціально-економічного спрямування, в основному, перебувають в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Студент знає основні теоретичні та методологічні положення. Вирішує спеціалізовані задачі та практичні проблеми суспільно географічного напрямку географічних досліджень середнього рівня складності.

Добре C Знання теоретичних та методологічних основ соціально-економічної географії в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Застосування основних теорій та методів соціально-економічного дослідження виконує не повною мірою, однак знає теорію й практику. Здатний самостійно виконувати засвоєні види діяльності та окремі операції на практиці для вирішення типових спеціалізованих задач та практичних проблем. При відповідях на запитання інколи вагається, але знаходить вірні рішення.

Добре B Знання теоретичних та методологічних основ соціальної та економічної географії міцні і глибокі, знаходяться в межах підручників і навчальних посібників та носять науковий й інноваційний характер. Знання використовуються вільно. Студент знає теоретичний матеріал, уміє пояснити

сутність основних понять економічної і соціальної географії. Здатний самостійно складати нові, більш ефективні алгоритми діяльності для вирішення типових спеціалізованих задач та практичних проблем.

Відмінно А Критично осмислює теорії, принципи, методи і поняття у сфері соціальної та економічної географії. Знання та розуміння питань географії регіонів та країн міцні і глибокі, виходять за межі навчальних програм, підручників і навчальних посібників та носять науковий й інноваційний характер. Знаннями оперує вільно. Студент детально знає теоретичний матеріал, уміє давати економіко-географічну окремих країнам і регіонам, розуміє сутність основних положень теорії та вільно їх трактує, оперує термінологією з курсу. Майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для вирішення складних спеціалізованих задач та практичних проблем у галузі економічної та соціальної географії регіонів та країн.

Блок 4

Незадовільно FX Неповне виконання мінімальних вимог до відповідей. Студент може назвати лише основні визначення, погано володіє основами знань з географії України, не може пояснити основних понять, категорій, тощо

Задовільно E Відповідь на поставлені запитання задовольняє мінімальні критерії. Є знання і пояснення мінімально необхідного переліку базових термінів та понять, загальна уява про явища та процеси. Неповною мірою володіє основами знань із географії України, не може пояснити основних понять, категорій, не оперує основами теорій та методів географічних досліджень в межах регіону дослідження. Частково розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем з фізичної та економічної географії України.

Задовільно D володіє загальними практичними навичками та теоретичними положеннями у напрямку досліджень Географії України на загальному рівні. Відповідь зі значною кількістю недоліків. З окремих питань виявлені непогані знання, але з багатьох слабкі. При роз'ясненні матеріалу не може чітко й доступно донести його до слухача. Студент може описати

характерні особливості явищ та процесів; володіє мінімально необхідною термінологією, понятійним апаратом. інформацію може передавати лише на рівні відтворення, а не інтерпретації.

Добре С Володіє концептуальними науковими та практичними знаннями теоретичних та методологічних основ фізичної та суспільної географії України в межах навчальних програм, підручників, навчальних посібників. Застосовує основні теорії та методи географічного спрямування при донесенні інформації, не повною мірою, однак знає теорію й практику. Виявляється помірна кількість грубих помилок та неточностей. При додаткових запитаннях студент здатний їх виправляти. Виявлені знання базової необхідної термінології. Може розкрити зміст основних понять і закономірностей та донести суть питання до слухача..

Добре В Критично осмислює теорії, принципи, методи і поняття у сфері фізичної та соціально-економічної географії України. Студент розкриває зміст основних понять, може описати характер процесів; у багатьох випадках використовує знання з базових та споріднених дисциплін. Система знань в цілому розвинута, але є окремі недоліки, що не перешкоджають в застосуванні результатів навчання при вирішенні спеціалізованих задач і практичних проблем. Здатний самостійно виконувати засвоєні види діяльності та окремі операції на практиці для вирішення типових практичних задач та спеціалізованих проблем.

Відмінно А Знання теоретичних та методологічних основ географії України поглиблені, а практичні уміння й навички, майстерність та інноваційність показує на рівні, необхідному для розв'язання складних задач і практичних проблем у сфері дослідження. Відповідь показує відмінні наукові та практичні знання з фізичної та соціально-економічної географії України. Студент демонструє вміння застосування наукових теорій та методів, критичного мислення, майстерності та інноваційності на рівні необхідному для розв'язання складних практичних задач і спеціалізованих проблем. Вільно володіє навиками донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень у питаннях географії України. Відповідь підтверджує навички уміння збору, інтерпретації та застосування даних різностороннього географічного

характеру. На питання, поставлені у білеті, студент дає стислі, чітко обґрунтовані відповіді